

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 21.6.2012

COM(2012) 335 final

2012/0163 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

kterým se stanoví rámec pro řešení finanční odpovědnosti v souvislosti se soudy pro urovnávání sporů mezi investorem a státem zřízenými mezinárodními dohodami, jichž je Evropská unie smluvní stranou

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

1.1. Úvod

Podle Lisabonské smlouvy spadají přímé zahraniční investice do oblasti působnosti společné obchodní politiky Unie, a tudíž do výlučné pravomoci Unie. Hlavním znakem mezinárodních dohod o přímých zahraničních investicích (obvykle označovaných jako dohody o ochraně investic) je možnost investora podat žalobu na stát, pokud tento stát údajně jednal v rozporu s dohodou o ochraně investic (dále jen „urovnávání sporů mezi investorem a státem“). Dojde-li k takovému soudnímu sporu, vzniknou dotyčnému členskému státu náklady (poplatky spojené s urovnáním sporu, zaplacení rozhodců, odměny právníků) a v případě, že dotyčný členský stát spor prohraje, může být od něj požadováno zaplacení náhrady.

Unie již je smluvní stranou jedné dohody s možností urovnávání sporů mezi investorem a státem (Smlouva o energetické chartě¹) a vynasnaží se vyjednat takováto ustanovení v řadě dohod, jež jsou v současnosti sjednávány nebo které budou vyjednány v budoucnu. Je proto nutné uvážit, jak řešit finanční následky takovýchto sporů. Rámec pro řešení těchto následků má stanovit toto nařízení.

Hlavní zásadou tohoto nařízení je, že by finanční odpovědnost vyplývající z řízení o urovnání sporu mezi investorem a státem měla být přidělena subjektu, který poskytl zacházení, jež je předmětem sporu. To znamená, že pokud dotyčné zacházení poskytly instituce Unie, pak by měly finanční odpovědnost nést instituce Unie. Pokud dotyčné zacházení poskytl členský stát Evropské unie, pak by finanční odpovědnost měl nést tento členský stát. Pouze v případě, že jednání členského státu vyžaduje právo Unie, měla by finanční odpovědnost nést Unie. Zavedení této hlavní zásady rovněž znamená, že je nutno uvážit otázku, zda a za jakých okolností by měly Unie nebo členský stát, který poskytl zacházení, jež je předmětem sporu, vystupovat jako žalovaný, jak v konkrétních případech strukturovat spolupráci mezi Komisí a členským státem, jak se zabývat možností dohody o vyrovnání a jaké mechanismy jsou nezbytné pro zajištění účinného rozdělení odpovědnosti.

Tyto dodatečné prvky musí vzít v úvahu rovněž další tři zásady, na nichž je toto nařízení založeno. První zásadou je to, že s ohledem na Unii musí být rozdělování odpovědnosti rozpočtově neutrální s tím výsledkem, že Unie nese pouze náklady, jež byly způsobeny akty institucí Unie. Za druhé, fungování mechanismu musí být takové, aby neznevýhodňovalo investora ze třetí země potřebou řešení finanční odpovědnosti v rámci Unie. Jinými slovy, v případě, že mezi Unií a členským státem panuje neshoda, je investorovi ze třetí země vyplacena přiznaná částka a rozdělení odpovědnosti v rámci Unie se řeší až poté. Za třetí, mechanismus musí dodržovat základní zásady, jimiž se řídí vnější činnost Unie, jak jsou stanoveny ve Smlouvách a judikatuře Soudního dvora Evropské unie, zejména zásady jednoty vnějšího zastupování a loajální spolupráce.

Je třeba uvést, že Komise s potřebou tohoto nařízení počítala ve svém sdělení „Cesta k ucelené evropské mezinárodní investiční politice“².

¹ Úř. věst. L 380, 31.12.1994, s. 1.

² KOM(2010) 343 v konečném znění, s. 10.

Navrhované nařízení výslovně požadoval Evropský parlament ve svém usnesení o budoucí mezinárodní investiční politice EU (bod 35 usnesení A7-0070/2011, které bylo přijato dne 22. dubna 2011). Rada požádala Komisi o přezkoumání této záležitosti ve svých závěrech o ucelené mezinárodní investiční politice (ze dne 25. října 2010). Velký zájem Rady o tuto iniciativu potvrdily následné diskuse v Radě, zejména ohledně přijetí příslušných směrnic pro jednání vztahujících se na určité dohody, jež jsou v současnosti předmětem jednání.

1.2. Pravomoc Unie uzavírat dohody o ochraně investic a mezinárodní odpovědnost Unie na základě těchto dohod

Komise zastává názor, že Unie má výlučnou pravomoc uzavírat dohody vztahující se na veškeré záležitosti související se zahraničními investicemi, tj. jak s přímými zahraničními investicemi, tak i s portfoliovými investicemi³. Článek 207 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“) stanoví výlučnou pravomoc v oblasti přímých zahraničních investic. Pravomoc Unie v oblasti portfoliových investic vyplývá podle názoru Komise z článku 63 SFEU. Tento článek zakazuje všechna omezení pohybu kapitálu mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi. V čl. 3 odst. 2 SFEU je stanovena výlučná pravomoc Unie, pokud pravidla obsažená v mezinárodní dohodě mohou „ovlivnit společná pravidla či změnit jejich působnost“. Podle názoru Komise musí mít Unie výlučnou pravomoc rovněž v oblasti portfoliových investic, jelikož plánovaná pravidla, která se budou bez rozdílu vztahovat na portfoliové investice, mohou ovlivnit společná pravidla týkající se pohybu kapitálu, jak je stanoveno v článku 63 Smlouvy.

Komise mimoto zastává názor, že se pravomoc Unie vztahuje na veškeré normy obsažené v ustanoveních o ochraně investic, včetně vyvlastnění. Za prvé, podle ustálené judikatury Evropského soudního dvora zahrnuje pravomoc Unie v oblasti společné obchodní politiky závazky platné po vstupu na trh (tj. po dovozu zboží nebo po usazení poskytovatele služeb) i v případě, že si členské státy ponechají možnost přijmout vnitřní předpisy⁴. Je tudíž zavedeno, že pravomoc Unie v oblasti obchodu se zbožím není omezena na opatření na hranicích, jako jsou cla nebo dovozní kvóty, nýbrž zahrnuje rovněž záležitosti po dovozu, jako je poskytování národního zacházení a doložky nejvyšších výhod s ohledem na daň a jiné vnitřní právní předpisy⁵ nebo odstranění zbytečných překážek obchodu vyplývajících z technických předpisů a norem⁶. Obdobně se obecně uznává⁷, že pravomoc Unie v případě „obchodu

³ Tamtéž, s. 8.

⁴ Stanovisko Evropského soudního dvora č. 1/94, Sb. rozh. 1994, s. I-5267, zejména bod 29 a body 32 a 33.

„32. Podle nizozemské vlády je společná účast Společenství a členských států v Dohodě WTO opodstatněná, jelikož členské státy mají ve vztahu k technickým překážkám obchodu vlastní pravomoc na základě nepovinné povahy určitých směrnic Společenství v této oblasti a na základě toho, že v této oblasti nebylo dosaženo úplné harmonizace a taková harmonizace se ani nepředpokládá.

33. Toto tvrzení nelze uznat. Dohoda o technických překážkách obchodu, jejíž ustanovení mají pouze zajistit, aby technické předpisy a normy a postupy posuzování shody s technickými předpisy a normami nevytvářely zbytečné překážky mezinárodního obchodu (viz preambule a články 2.2 a 5.1.2 této dohody), spadá do oblasti působnosti společné obchodní politiky.

⁵ Viz článek I:1 a článek III Všeobecné dohody o clech a obchodu z roku 1994 (GATT 1994) a stanovisko č. 1/94, bod 34.

⁶ Viz čl. 2 odst. 2 Dohody WTO o technických překážkách obchodu a stanovisko č. 1/94, body 31–33.

⁷ Ve svém stanovisku č. 1/2008 odmítl ESD tvrzení Španělska, že pravomoc Společenství s ohledem na obchod službami podle článku 133 Smlouvy o ES je omezena na služby poskytované v rámci

službami“ není omezena na otázky přístupu na trh, nýbrž zahrnuje rovněž záležitosti jako národní zacházení a doložku nejvyšších výhod s ohledem na vnitřní právní a správní předpisy a rovněž určité povinnosti týkající se správy a obsahu vnitrostátních právních předpisů. Podle této logiky musí pravomoc Unie v oblasti přímých zahraničních investic a pohybu kapitálu zahrnovat rovněž normy uplatňované po usazení, včetně národního zacházení a doložky nejvyšších výhod, spravedlivého a rovného zacházení a ochrany před vyvlastněním bez náhrady.

Je třeba rovněž uvést, že článek 345 SFEU pouze stanoví, že se Smlouvy nijak nedotýkají úpravy vlastnictví uplatňované v členských státech. Smlouvy týkající se ochrany investic se nedotýkají úpravy vlastnictví – místo toho vyžadují, aby vyvlastnění podléhalo určitým podmínkám, mimo jiné včetně vyplacení náhrady. Zvláštní pravidlo obsažené v článku 345 proto neznámá, že Unie nemá pravomoc v oblasti pravidel týkajících se vyvlastnění, která jsou obsažena v dohodách o ochraně investic. Rovněž platí, že pravomoc přijímat a spravovat ustanovení o urovnávání sporů je spojena se základní pravomocí týkající se předmětu pravidel⁸.

Z toho tudíž vyplývá, že v případě dohody, kterou uzavřela pouze Unie, může investor žalovat pouze Unii. Tak tomu bude i v případě, je-li poskytnuté zacházení, které je napadeno v rámci urovnávání sporů mezi investorem a státem, zacházením, jež neposkytla Unie, nýbrž určitý členský stát. V případě, že jsou smluvními stranami dohody Evropská unie i členské státy a je-li třeba rozhodnout, kdo je z hlediska mezinárodního práva odpovědný za konkrétní jednání, zastává Komise názor, že je nutno o tom rozhodnout nikoli podle autora dotyčného aktu, nýbrž na základě pravomoci týkající předmětu daných mezinárodních pravidel, jak je stanovena ve Smlouvě. V tomto ohledu není podstatné, že na základě pravidel týkajících se vnitřního trhu má členský stát pravomoc, jež mu umožňuje přijímat právní předpisy ve vnitrostátní oblasti.

Tato logika byla potvrzena v judikatuře Soudního dvora. Ve svém stanovisku č. 1/91 Soudní dvůr například rozhodl takto (zdůraznění přidáno):

Výraz „smluvní strany“ je definován v čl. 2 písm. c) dohody. Co se týká Společenství a jeho členských států, podle okolností daného případu zahrnuje Společenství a členské státy, nebo Společenství, nebo členské státy. To, která z těchto tří možností má být zvolena, je nutno v každém jednotlivém případě odvodit z příslušných ustanovení dohody a z příslušných pravomocí Společenství a členských států, jak vyplývají ze Smlouvy o EHS a Smlouvy o ESUO⁹.

V mezinárodním kontextu uznala Komise pro mezinárodní právo možnost, že mezi mezinárodní organizací a jejími členy mohou platit zvláštní pravidla. Při vypracovávání návrhu o odpovědnosti mezinárodních organizací Komise pro mezinárodní právo stanovila, že

modality 2 (tj. přeshraniční služby). Podle ESD zahrnuje článek 133 Smlouvy o ES na základě Niceské smlouvy rovněž další tři modalit poskytování služeb stanovené v GATS, včetně poskytování služeb založením „komerční přítomnosti“ (modalita 3). Viz stanovisko č. 1/2008, body 120–123. Ve stanovisku č. 1/2008 nicméně neexistuje žádný náznak, že se v případě oblastí, v nichž má výlučnou pravomoc ES, tato pravomoc nevztahuje na závazky týkající se národního zacházení.

⁸ Stanovisko Evropského soudního dvora č. 1/91, Sb. rozh. 1991, s. I-60709.

⁹ Stanovisko č. 1/91, bod 33.

v určitých případech nemusí být její pravidla týkající se odpovědnosti použita, nebo že tato pravidla mohou být pozměněna¹⁰.

Ačkoliv z výše uvedených důvodů nese mezinárodní odpovědnost za porušení jakéhokoli ustanovení spadajícího do pravomoci Unie v zásadě Unie, z hlediska práva Unie je možné rozdělit finanční odpovědnost mezi Unii a členské státy. Jak je uvedeno v oddíle 1.3, Komise se domnívá, že by bylo vhodné, aby každý členský stát nesl finanční odpovědnost za vlastní akty, nejsou-li tyto akty vyžadovány právem Unie.

Ačkoli z výše uvedených důvodů by obdobně měla Unie v zásadě vystupovat jako žalovaný v jakémkoli sporu týkajícím se údajného porušení ustanovení mezinárodní dohody spadající do výlučné pravomoci Unie, a to i v případě, že toto porušení vyplývá z jednání určitého členského státu, je možné (jak je výslovně stanoveno v čl. 2 odst. 1 SFEU) zmocnit určitý členský stát, aby za vhodných podmínek vystupoval jako žalovaný, vzhledem k možným významným požadavkům (i dočasným) na rozpočet Unie a na zdroje Unie, pokud by ve všech případech vystupovala jako žalovaný Unie. To znamená, že místo vytvoření mechanismů způsobem, který zohledňuje důsledné uplatňování pravidel týkajících se pravomoci, je vhodnější předložit pragmatická řešení, která investorům poskytují právní jistotu a zajišťují veškeré mechanismy, které jsou zapotřebí pro bezproblémový průběh rozhodčího řízení a případně náležité rozdělení finanční odpovědnosti. Jak je objasněno v oddíle 1.4, Komise zastává názor, že by členské státy měly mít možnost vystupovat jako žalovaný, aby mohly hájit své vlastní jednání, vyjma určitých okolností, kdy zájem Unie vyžaduje opak. Přitom je současně nutno zajistit dodržování zásady jednoty vnějšího zastupování.

1.3. Rozdělení finanční odpovědnosti

Jak bylo uvedeno výše, urovnávání sporů mezi investorem a státem bude pro dotčené strany znamenat určité náklady, a to s ohledem na poplatky i s ohledem na vyplacení částky přiznané v konečném rozhodčím nálezu. Je důležité oddělit otázku vedení a řešení sporu mezi investorem a státem od otázky rozdělení finanční odpovědnosti. To je nezbytné k zajištění spravedlivého rozdělení nákladů tak, aby rozpočet Unie (a následně rozpočty členských států, jichž se dotýká žaloba netýká) nebyl zatížen náklady souvisejícími se zacházením, které poskytl jeden členský stát. Proto bez ohledu na skutečnost, zda jako žalovaný vystupuje Unie nebo určitý členský stát, by finanční odpovědnost za případné náklady měla sledovat původ zacházení, na něž si investor stěžoval. Pokud má zacházení, jež investor napadl, původ výlučně v určitém členském státě, měl by být za náklady vyplývající z urovnání sporu odpovědný dotčený členský stát. Obdobně v případě, že zacházení, na něž si investor stěžuje, pochází od institucí Unie (včetně případu, kdy bylo dotčené opatření přijato určitým členským státem podle požadavků práva Unie), měla by finanční odpovědnost nést Unie. Rovněž rozhodnutí o urovnání sporu a odpovědnost za úhradu částky vyrovnání by měly sledovat původ dotčeného zacházení.

Ačkoli rozdělení finanční odpovědnosti mezi Unii a určitý členský stát může vést k složitým úvahám, investor podávající žalobu by neměl být nepříznivě dotčen případnou neshodou mezi Unií a členským státem. Je proto třeba přijmout ustanovení, které zajistí, aby případná přiznaná částka nebo částka vyrovnání byla investorovi vyplacena neprodleně bez ohledu na rozhodnutí o rozdělení finanční odpovědnosti. Aby se zamezilo zbytečnému čerpání prostředků z rozpočtu Unie, měla by být přijata ustanovení o pravidelných platbách do

¹⁰ Viz článek 64 dokumentu A/CN.4/L.778 ze dne 30. května 2011 a zpráva Komise pro mezinárodní právo, šedesáté první zasedání (A/64/10), s. 173-175.

rozpočtu Unie za účelem úhrady nákladů na rozhodčí řízení a rovněž o neprodlené náhradě výdajů z rozpočtu Unie ze strany dotčeného členského státu.

1.4. Úloha Unie a členských států ve vztahu k vedení sporů

Tento návrh rozlišuje tři různé situace, pokud jde o rozdělení úloh Unie a členských států ve vztahu k vedení sporů na základě dohod, jichž je Unie smluvní stranou.

V prvním případě by jako žalovaný vystupovala Unie, pokud bylo zacházení, jež údajně není v souladu s dohodou, poskytnuto jednou či více institucemi Unie. Unie by v těchto případech přijala plnou finanční odpovědnost.

Ve druhém případě bude jako žalovaný vystupovat členský stát, bylo-li dotčené zacházení poskytnuto členským státem. V těchto případech přijme plnou finanční odpovědnost členský stát. Za této situace bude mít členský stát povinnost informovat Komisi o vývoji daného případu a Komise bude moci vydávat pokyny k určitým záležitostem¹¹.

Ve třetím případě by Unie vystupovala jako žalovaný s ohledem na zacházení poskytnuté určitým členským státem. To by nastalo v případě, že se členský stát rozhodl, že nebude vystupovat jako žalovaný. Došlo by k tomu rovněž v případě, že Komise rozhodne, že se jedná o otázky práva Unie, takže může být finančně odpovědná Unie, a to zcela nebo částečně. Platilo by to rovněž v případě, že se Komise domnívá, že je nutné stanovisko Unie, aby byla zajištěna jednotnost vnějšího zastupování, jelikož je pravděpodobné, že podobné žaloby mohou být podány proti jiným členským státům nebo že spory vyvolávají nevyřešené právní otázky, které se pravděpodobně znovu objeví v jiných sporech. Unie bude zastoupena Komisí v souladu s její úlohou při vnějším zastupování, jak je stanoveno v článku 17 Smlouvy o Evropské unii.

Komisi je zřejmé, že pokud v případě zacházení poskytnutého určitým členským státem vystupuje jako žalovaný Unie, bude nutné zajistit vysokou míru spolupráce s dotčeným členským státem. To bude zahrnovat úzkou spolupráci při přípravě obhajoby, a to od začátku do konce řízení. Bude proto zapotřebí sdílet dokumenty a zástupci členských států by měli být součástí delegace Unie. Přijetí právních předpisů týkajících se konkrétní úlohy těchto zástupců při jednáních nebo umožňujících individuální podání by zavedlo příliš strnulý systém a mohlo by vést k problémům při zajišťování jednoty vnějšího zastupování Unie. Ačkoliv Komise chce zajistit úzkou a účinnou spolupráci, nemělo by toto nařízení z tohoto důvodu obsahovat podrobné údaje o těchto prvcích a mělo by stanovit pouze zásadu úzké spolupráce mezi Unií a členskými státy.

Během neformálních konzultací při přípravě tohoto návrhu přezkoumala Komise řadu alternativ. Jednou z těchto alternativ byl mechanismus, na jehož základě by Unie a dotčený členský stát vystupovaly jako žalovaný společně. Podle názoru Komise však není tento mechanismus pro urovnávání sporů mezi investorem a státem vhodný. Za prvé nezajišťuje přiměřeně mechanismus pro rozdělení finanční odpovědnosti mezi dotčený členský stát a Unii. Možnost, že by členský stát vyplatil případnou přiznanou částku a poté požadoval náhradu této částky od Evropské unie, přičemž by se sám snažil určit, které prvky vyžaduje právo Unie, by nebyla z hlediska rozpočtových postupů konzistentní, ani účinná a neuznávala by úlohu Komise při uplatňování práva Unie. Za druhé by to mohlo vést k nejednotnosti při

¹¹ Jak je stanoveno v článku 13 nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví přechodná úprava pro dvoustranné dohody o investicích mezi členskými státy a třetími zeměmi [2010/197 COD].

obhajobě proti žalobě v případě, že by každý ze společných žalovaných předložil protichůdná nebo odlišná tvrzení. To by nebylo v souladu se zásadou jednoty vnějšího zastupování, jak byla zavedena Soudním dvorem Evropské unie. Za třetí by to mohlo vést k tomu, že by o rozdělení pravomocí mezi Unii a členské státy musel v případech, kdy dva společní žalovaní předloží soudu rozdílná stanoviska k dotyčné záležitosti, rozhodnout soud; je nutno zamezit scénáři, kdy třetí strana vydává stanovisko ohledně čistě interní záležitosti EU. V případě scénáře, kdy je obhajoba v dané věci úspěšná a žalovanému je přiznána náhrada nákladů, není pravděpodobné, že by soud připustil, aby náhradu nákladů získaly Unie i dotčený členský stát. Není přijatelné, aby byla částka případných nákladů uhrazených Unii snížena za účelem nahrazení nákladů, které vznikly členskému státu, jenž vystupoval jako společný žalovaný (nebo naopak). Výsledek by byl nižší než úplná náhrada finančních prostředků přidělených Unii, a v důsledku toho by nebylo možno zajistit pro Unii rozpočtovou neutralitu operace.

1.5. Uznávání a výkon rozhodčích nálezů proti Unii

Je rovněž nutné stanovit pravidla pro řešení situací, kdy bude za odpovědnou pokládána EU. Jelikož Evropská unie je nebo bude smluvní stranou těchto dohod, bude se na Evropskou unii vztahovat mezinárodní závazek uznat případný rozhodčí náleze vydaný proti ní. Evropská unie tomuto závazku dostojí.

Vzhledem k tomu, že urovnávání sporů mezi investorem a státem je založeno na rozhodčím řízení, jsou ve většině zemí, včetně členských států Evropské unie, uznávání a výkon rozhodčích nálezů ve sporech ohledně investic založeny na příslušných právních předpisech upravujících rozhodčí řízení. Ty jsou zase často založeny na Newyorské úmluvě ze dne 10. června 1958 o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů nebo na vzorovém zákonu pro mezinárodní obchodní arbitráž z roku 1985 (ve znění z roku 2006) připraveném Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL)¹². Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států (Úmluva ICSID) zřizuje zvláštní fórum pro urovnávání sporů z investic. V čl. 54 odst. 1 tato úmluva stanoví:

Každý smluvní stát uzná rozhodčí náleze vydaný podle této Úmluvy jako závazný a bude na svém území vymáhat plnění peněžních závazků uložených v rozhodčím nálezu, jakoby to bylo konečné rozhodnutí soudu v tomto státě. Smluvní stát s federálním uspořádáním může vymáhat takovéto rozhodnutí u svých federálních soudů nebo jejich prostřednictvím a může stanovit, že tyto soudy budou nakládat s rozhodčím nálezem, jako by se jednalo o konečné rozhodnutí soudů vlastního státu.

Pravidly, která se vztahují na uznávání a výkon rozhodčích nálezů ve sporech z investic, jsou pravidla stanovená v Úmluvě ICSID, je-li dotyčné rozhodčí řízení vedeno podle pravidel Úmluvy ICSID, a v opačném případě pravidla obsažená v Newyorské úmluvě a ve vnitrostátních právních předpisech o rozhodčím řízení. Pokud je Komisi známo, pouze Spojené království a Irsko stanoví ve svých vnitrostátních právních předpisech zvláštní postupy pro zacházení s rozhodčími nálezy vydanými podle Úmluvy ICSID¹³.

Tato pravidla by se případně vztahovala na rozhodčí řízení vedené na základě dohod Unie. Ačkoliv nejsou zaznamenány žádné případy, kdy by Unie nebo její členské státy odmítly

¹² Tyto nástroje mají mnoho podobných znaků.

¹³ Viz v případě Spojeného království zákon o rozhodčím řízení (mezinárodní spory z investic) z roku 1966 (Arbitration (International Investment Disputes) Act) a v případě Irska zákon o rozhodčím řízení z roku 1980 (Arbitration Act) (část IV).

dodržet rozhodčí nález, v případě, že investor bude pokládat za nezbytné požádat o uznání nebo výkon rozhodčího nálezu, bude nutné zažádat o toto uznání nebo výkon prostřednictvím soudů členských států. Požaduje-li se výkon rozhodčího nálezu proti Unii, použije se článek 1 Protokolu (č. 7) o výsadách a imunitách Evropské unie:

Majetek a pohledávky Unie se nemohou stát předmětem jakéhokoli výkonu správního nebo soudního rozhodnutí bez zmocnění Soudního dvora.

To znamená, že požaduje-li investor výkon rozhodčího nálezu vztahující se na majetek Unie, musí se případně obrátit na Soudní dvůr Evropské unie. Komise se domnívá, že Soudní dvůr by v těchto případech uplatňoval standardní přístup k svrchované imunitě, takže situace v Unii by byla srovnatelná se situací v ostatních zemích, včetně členských států Evropské unie, použije-li se mezinárodní zásada svrchované imunity.

2. VÝSLEDKY KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

Tento návrh nebyl předmětem posouzení dopadů. Důvodem je skutečnost, že nařízení samo o sobě neobsahuje ustanovení o urovnávání sporů mezi investorem a státem, která by mohla vést k nutnosti podílet se na rozhodčím řízení nebo povinnosti vyplatit náhradu. Pokud lze analyzovat možné dopady těchto ustanovení, bude to provedeno v posouzení dopadů u dotyčných dohod. Oddíl 4 však podává určité vysvětlení ohledně pravděpodobných rozpočtových důsledků.

Při přípravě tohoto návrhu uspořádala Komise několik schůzek se zástupci členských států a s Evropským parlamentem. Názory vyslovené na těchto schůzkách jsou v připojeném návrhu náležitě zohledněny.

3. PRÁVNÍ STRÁNKA NÁVRHU

3.1. Právní základ

Návrh je založen na čl. 207 odst. 2 SFEU, který stanoví výlučnou pravomoc Unie v oblasti společné obchodní politiky, včetně přímých zahraničních investic.

3.2. Představení návrhu

Navrhované nařízení stanoví rámec pro rozdělení finanční odpovědnosti vyplývající z řízení o urovnání sporu mezi investorem a státem vedeného na základě dohod, jichž je Unie smluvní stranou.

3.2.1. Kapitola I: Obecná ustanovení

Tato kapitola stanoví oblast působnosti navrhovaného nařízení a obsahuje definice použitých pojmů. Navrhované nařízení se vztahuje na řízení o urovnání sporu zahájené investorem ze třetí země a vedené na základě dohody, jíž je Unie smluvní stranou. Nařízení se nevztahuje na urovnávání sporů mezi státy, které se týkají ustanovení o ochraně investic, jelikož ty jako takové nezahrnují možnost finanční náhrady. Státu, který by chtěl požadovat náhradu, by musely být postoupeny příslušné žaloby jeho investorů.

3.2.2. Kapitola II: Rozdělení finanční odpovědnosti

Tato kapitola stanoví pravidla pro rozdělení finanční odpovědnosti vyplývající z rozhodnutí o urovnání sporu mezi Unii, členský stát nebo je oba.

Hlavním kritériem rozdělení odpovědnosti bude původ zacházení, na něž si investor stěžuje. Má-li zacházení původ v aktu Unie, pak finanční odpovědnost ponese Unie. Má-li zacházení původ v aktu členského státu, ponese finanční odpovědnost členský stát, ledaže toto zacházení vyžadovalo právo Unie. Členský stát by však měl nést finanční odpovědnost za zacházení požadované právem Unie v případech, kdy toto zacházení bylo nezbytné v zájmu nápravy dříve existujícího porušení práva Unie.

V případech, kdy má finanční odpovědnost nést členský stát, může Komise přijmout rozhodnutí, kterým takové rozdělení odpovědnosti stanoví.

Bez ohledu na tato kritéria rozdělení odpovědnosti ponese finanční odpovědnost členský stát v případě, že se rozhodne přijmout vyplývají finanční odpovědnost v případě, kde Unie je žalovanou stranou nebo vystupuje jako žalovaný nebo se rozhodne žalobu urovnat.

Pokud členský stát přijme finanční odpovědnost vyplývající ze žaloby, mohou se členský stát a Komise dohodnout na mechanismu, na jehož základě budou uhrazeny náklady rozhodčího řízení a bude vyplacena přiznaná částka. Komise bude rozhodčí soud a investora informovat o přijetí finanční odpovědnosti dotčeným členským státem.

3.2.3. Kapitola III: Vedení sporů

Tato kapitola stanoví zásady týkající se vedení sporů v souvislosti se zacházením, které poskytla Unie nebo určitý členský stát, a to zcela či částečně.

Oddíl 1 této kapitoly stanoví, že Unie vystupuje jako žalovaný, pokud se spor týká zacházení poskytnutého Unií.

Oddíl 2 se zabývá situací, kdy se spor týká zcela nebo částečně zacházení poskytnutého členským státem. Komise dotčený členský stát vyrozumí co nejdříve poté, co se doví, že investor v souladu s ustanoveními dohody o ochraně investic požádal o konzultace. Členský stát se může těchto konzultací účastnit a poskytne Komisi veškeré příslušné informace.

Jakmile Komise nebo členský stát obdrží od investora v souladu s ustanoveními dohody o ochraně investic oznámení o zahájení rozhodčího řízení, vzájemně se informují. Členský stát může vystupovat jako žalovaný, ledaže Komise rozhodne, že by jako žalovaný měla vystupovat Unie, nebo pokud si samotný členský stát přeje, aby jako žalovaný vystupovala Unie. Komise může vydat rozhodnutí o tom, že jako žalovaný bude vystupovat Unie, pokud:

- a) je pravděpodobné, že Unie bude muset nést přinejmenším určitou finanční odpovědnost vyplývající ze žaloby;
- b) spor se týká rovněž zacházení, které poskytla Unie;
- c) je pravděpodobné, že podobné žaloby budou podány na zacházení poskytnuté jinými členskými státy; nebo
- d) je pravděpodobné, že žaloba vyvolá nevyřešené právní otázky.

Pokud jako žalovaný vystupuje Unie, musí dotčený členský stát poskytnout Komisi veškerou potřebnou pomoc a může být součástí delegace Unie účastníci se rozhodčího řízení. Komise bude členský stát podrobně informovat o všech důležitých krocích v řízení, bude s členským státem úzce spolupracovat a bude s ním vést pravidelné konzultace.

Vystupuje-li jako žalovaný členský stát, musí poskytnout Komisi veškeré dokumenty týkající se řízení a umožní, aby byla Komise součástí delegace členského státu účastníci se rozhodčího řízení. Členský stát Komisi podrobně informuje o všech důležitých krocích v řízení a může být požádán, aby ve své obhajobě proti žalobě zaujal určité stanovisko, jednala-li se o zájem Unie.

3.2.4. *Kapitola IV: Dohody o vyrovnání*

Pokud se Komise domnívá, že zájmům Unie ve věci zacházení, které poskytla výlučně Unie, nejvíce prospěje dohoda o vyrovnání, může přijmout rozhodnutí o schválení takové dohody. Toto rozhodnutí se přijímá přezkumným postupem podle nařízení (EU) č. 182/2011¹⁴.

Domnívá-li se Komise, že by zájmům Unie ve věci zacházení, které poskytl určitý členský stát nebo určitý členský stát i Unie, nejlépe prospěla dohoda o vyrovnání, povede Komise s dotčeným členským státem konzultace. Pokud členský stát s dohodou o vyrovnání souhlasí, vynasnaží se dohodnout s Komisí potřebné prvky pro její sjednání a provedení. Komise může rozhodnout o urovnání sporu i v případě, že s tím dotčený členský stát nesouhlasí, jestliže se Komise domnívá, že zájem Unie je převažující. Podmínky vyrovnání budou schváleny přezkumným postupem.

Jestliže se žaloba týká zacházení, které poskytl výlučně určitý členský stát, může členský stát spor urovnat, pokud:

- a) členský stát přijme finanční odpovědnost vyplývající z dohody o vyrovnání;
- b) dohoda o vyrovnání je vykonatelná jen proti tomuto členskému státu;
- c) podmínky dohody o vyrovnání jsou slučitelné s právem Unie a
- d) neexistuje převažující zájem Unie.

Členský stát konzultuje Komisi, která do 90 dnů rozhodne, zda jsou všechny výše uvedené podmínky splněny.

3.2.5. *Kapitola V: Vyplacení částky přiznané v konečném rozhodčím nálezů nebo částky vyrovnání*

Pokud s ohledem na určitou žalobu vystupoval jako žalovaný dotčený členský stát, odpovídá za vyplacení částky přiznané v konečném rozhodčím nálezů a částky vyrovnání v souvislosti s touto žalobou.

Jestliže s ohledem na určitou žalobu vystupovala jako žalovaný Unie, vyplátí investorovi částku přiznanou v konečném rozhodčím nálezů v souladu s pravidly stanovenými v příslušné

¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí (Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13).

dohodě, pokud finanční odpovědnost za spor nepřijal členský stát. Bylo-li dosaženo dohody o vyrovnání, zaplatí Komise částku vyrovnání v souladu s pravidly stanovenými v dohodě o vyrovnání.

Domnívá-li se Komise, že by částku přiznanou v konečném rozhodčím nálezů nebo částku vyrovnání, a to celou či její část, měl uhradit členský stát, který nepřijal finanční odpovědnost, vede s dotčeným členským státem konzultace. Nemohou-li Komise a členský stát dospět v dané věci k dohodě, přijme Komise rozhodnutí, v němž je stanovena částka, kterou má tento členský stát zaplatit. Do tří měsíců ode dne vydání rozhodnutí poskytne členský stát rozpočtu Unie náhradu, včetně úroků. Pokud členský stát nesouhlasí s přidělením finanční odpovědnosti Komisi, podá námitku. Jestliže Komise s námitkou členského státu nesouhlasí, přijme rozhodnutí, v němž členský stát požádá, aby rozpočtu Unie poskytl náhradu, včetně úroků. Členský stát pak může použít článek 263 Smlouvy o fungování Evropské unie a požádat o zrušení dotyčného rozhodnutí. O dané věci poté rozhodne Soudní dvůr Evropské unie v souladu s tímto nařízením. Tento postup by neměl zahrnovat prvek kontroly rozhodnutí Komise ze strany členských států. Jedná se o rozhodnutí, které se týká pouze jednoho členského státu a s ohledem na něj by použití norem stanovených v nařízení ze strany Komise nemělo podléhat politické kontrole členských států. Pro náležité fungování nařízení je zásadní důsledné a objektivní uplatňování kritérií. Pokud dotčený členský stát požádá o zrušení rozhodnutí Komise Soudní dvůr Evropské unie, budou moci v řízení u Soudního dvora vystupovat ostatní členské státy, které se o výklad zajímají.

Vystupuje-li jako žalovaný Unie, uhradí náklady rozhodčího řízení Unie nebo členský stát v souladu s rozdělením finanční odpovědnosti v rámci sporu. Komise může přijmout rozhodnutí, v němž požaduje, aby členský stát, jehož se žaloba týká, poskytl finanční příspěvky do rozpočtu Unie za účelem úhrady případných pravidelných plateb v souvislosti s náklady rozhodčího řízení.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Z podstaty věci není možné poskytnout přesné informace o pravděpodobných nákladech spojených s urovnáváním sporů mezi investorem a státem. Tyto náklady závisí na široké škále faktorů, jež zahrnují objem finančních toků, stabilitu investičního prostředí atd. Vystavení Unie této odpovědnosti samozřejmě závisí rovněž na počtu dohod, ve kterých bude Unie případně smluvní stranou. V době předložení návrhu je Unie smluvní stranou pouze jedné dohody s možností urovnávání sporů mezi investorem a státem, ale v současnosti je sjednávána řada dalších dohod. Při přípravě takového nařízení, které má mít horizontální účinek, proto není možné být konkrétní, pokud jde o pravděpodobné rozpočtové důsledky. Ačkoliv by problémy související s poskytováním přesných odhadů neměly být podceňovány, je přesnější analýzu možné provést v každém jednotlivém případě v rámci posouzení dopadů, která budou vyhotovena pro konkrétní dohody, a pro dané dohody bude rovněž vypracováno následné hodnocení. Finanční výkazy budou vypracovány v případě všech budoucích smluv uzavřených podle článku 218 Smlouvy, které budou spadat do působnosti tohoto nařízení.

Je třeba zajistit náležité prvky, aby ze souhrnného rozpočtu bylo možné hradit všechny případné náklady vyplývající z dohod s třetími zeměmi, které zahrnují urovnání sporů mezi investorem a státem v souladu s tímto nařízením. Jedná se o tři prvky. Za prvé je nutno přijmout ustanovení o úhradě případných výdajů na rozhodčí soud a dalších souvisejících nákladů. Za druhé je nutno přijmout ustanovení pro případy, kdy musí Unie zaplatit náhradu za částku přiznanou v konečném nálezů nebo částku vyrovnání v souvislosti s akty jejich

institucí. Za třetí v případech, kdy Unie vystupuje jako žalovaný, ale za odpovědného z finančního hlediska se považuje dotčený členský stát, je nutné, aby Unie provedla případné nezbytné platby a poté aby byly tyto platby uhrazeny dotčeným členským státem. Rovněž je třeba stanovit mechanismus, na základě kterého by členský stát, který přijal finanční odpovědnost za daný případ, poskytoval do rozpočtu EU pravidelné platby za účelem náhrady nákladů rozhodčího řízení. Všechny tyto platby a zpětně získané částky by byly účtovány v rámci rozpočtové linie 20 02 01 – Zahraničněobchodní vztahy, včetně přístupu na trhy třetích zemí. Komise nezbytná ustanovení zahrnula do návrhu rozpočtu na rok 2013¹⁵ prostřednictvím této rozpočtové poznámky k výše uvedené rozpočtové linii:

„Urovnávání sporů mezi investorem a státem na základě mezinárodních dohod.

Způsobilé jsou tyto výdaje:

- náklady rozhodčího řízení, náklady na právní poradenství a poplatky vzniklé Unii jako účastníkovi sporů vyplývajících z provádění mezinárodních dohod uzavřených podle článku 207 Smlouvy o fungování Evropské unie,
- úhrada částek přiznaných v konečných rozhodcích nálezech nebo částek vyrovnání vyplacených investorovi na základě takovýchto mezinárodních dohod.“

¹⁵

Přijat Komisí dne 25. května 2012 (COM(2012) 300).

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

kterým se stanoví rámec pro řešení finanční odpovědnosti v souvislosti se soudy pro urovnávání sporů mezi investorem a státem zřízenými mezinárodními dohodami, jichž je Evropská unie smluvní stranou

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 207 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

v souladu s řádným legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost získala Unie výlučnou pravomoc v oblasti uzavírání mezinárodních dohod o ochraně investic. Unie již je smluvní stranou Smlouvy o energetické chartě¹, která zajišťuje ochranu investic.
- (2) Dohody zajišťující ochranu investic obvykle zahrnují mechanismus pro urovnávání sporů mezi investorem a státem, který umožňuje, aby investor ze třetí země podal žalobu na stát, v němž uskutečnil investici. Řízení o urovnání sporu mezi investorem a státem může vést k přiznání peněžní náhrady. V takových případech nevyhnutelně vzniknou značné náklady spojené s vedením rozhodčího řízení a rovněž náklady spojené s obhajobou v dané věci.
- (3) V souladu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie² by mezinárodní odpovědnost za zacházení, které je předmětem řízení o urovnání sporu, měla sledovat rozdělení pravomocí mezi Evropskou unií a členské státy. V důsledku tohoto bude Unie v zásadě odpovědná za obhajobu v případě žalob týkajících se údajného porušení pravidel obsažených v dohodě, která spadají do výlučné pravomoci Unie, bez ohledu na skutečnost, zda sporné zacházení poskytla samotná Unie, nebo členský stát.
- (4) Má-li Unie mezinárodní odpovědnost za poskytnuté zacházení, podle mezinárodního práva veřejného se očekává, že uhradí případnou částku přiznanou v rozhodčím nálezů a ponese náklady sporu. Rozhodčí nález však může vyplývat ze zacházení poskytnutého samotnou Unií, nebo ze zacházení poskytnutého členským státem. V důsledku toho by nebylo spravedlivé, pokud by v případě, že zacházení poskytl určitý

¹ Úř. věst. L 69, 9.3.1998, s. 1.

² Stanovisko Evropského soudního dvora č. 1/91, Sb. rozh. 1991, s. I-60709.

členský stát, byly přiznané částky a náklady rozhodčího řízení hrazeny z rozpočtu Unie. Je proto nezbytné, aby byla podle práva Unie, a aniž by byla dotčena mezinárodní odpovědnost Unie, finanční odpovědnost rozdělena mezi Unii a členský stát odpovědný za poskytnuté zacházení, a to na základě kritérií stanovených v tomto nařízení.

- (5) Ve svém usnesení o budoucí mezinárodní investiční politice EU³ Evropský parlament výslovně požadoval vytvoření mechanismu stanoveného v tomto nařízení. Rada požádala Komisi o přezkum této záležitosti ve svých závěrech o ucelené mezinárodní investiční politice ze dne 25. října 2010.
- (6) Finanční odpovědnost by měla připadnout subjektu odpovědnému za zacházení, u kterého byl zjištěn nesoulad s příslušnými ustanoveními dohody. To znamená, že by Unie měla nést finanční odpovědnost v případě, poskytla-li dotyčné zacházení instituce, orgán nebo agentura Unie. Dotčený členský stát by měl nést finanční odpovědnost v případě, že zacházení poskytl tento členský stát. Pokud však členský stát jedná způsobem, který vyžaduje právo Unie, například provedením směrnice přijaté Unií do vnitrostátního práva, měla by finanční odpovědnost, je-li dotyčné zacházení vyžadováno právem Unie, nést Unie. Nařízení musí předpokládat rovněž možnost, že se jednotlivý případ může týkat zacházení poskytnutého určitým členským státem i zacházení požadovaného právem Unie. Nařízení se bude vztahovat na veškerá opatření přijatá členskými státy a Evropskou unií.
- (7) Unie zastoupená Komisí by měla vždy vystupovat jako žalovaný, pokud se spor týká výlučně zacházení poskytnutého institucemi, orgány nebo agenturami Unie, takže v souladu s výše uvedenými kritérii nese Unie možnou finanční odpovědnost vyplývající ze sporu.
- (8) Pokud na druhou stranu ponese možnou finanční odpovědnost vyplývající ze sporu členský stát, je v zásadě vhodné, aby tento členský stát mohl vystupovat jako žalovaný, aby mohl hájit zacházení, které investorovi poskytl. Opatření stanovená v tomto nařízení to umožňují. To představuje důležitou výhodu spočívající v tom, že rozpočet Unie ani zdroje Unie nebudou zatíženy (a to ani dočasně) náklady na soudní spor, nebo případným rozhodčím nálezem vydaným proti dotčenému členskému státu.
- (9) Členské státy však mohou upřednostňovat, aby v tomto druhu sporů vystupovala jako žalovaný Unie zastoupená Komisí, například z důvodu technických odborných znalostí. Členským státům by proto mělo být umožněno vystupovat jako žalovaný odmítnout, aniž by přitom byla dotčena jejich finanční odpovědnost.
- (10) Za určitých okolností je k zajištění náležité ochrany zájmů Unie nezbytné, aby Unie vystupovala jako žalovaný ve sporech týkajících se zacházení, které poskytl určitý členský stát. Tak tomu může být zejména v případě, že se spor týká rovněž zacházení, které poskytla Unie, pokud se zdá, že zacházení poskytnuté členským státem vyžaduje právo Unie, je-li pravděpodobné, že podobné žaloby mohou být podány na ostatní členské státy, nebo pokud se případ týká nevyřešených právních otázek, jejichž vyřešení může mít dopad na případné budoucí žaloby na ostatní členské státy nebo Unii. Pokud se spor částečně týká zacházení poskytnutého Unií nebo vyžadovaného právem Unie, měla by Unie vystupovat jako žalovaný, ledaže jsou žaloby týkající se

³ Bod 35 usnesení č. A7 0070/2011 ze dne 22. dubna 2011.

tohoto zacházení ohledem na možnou finanční odpovědnost a předložené právní otázky méně důležité ve vztahu k žalobám týkajícím se zacházení, které poskytl členský stát.

- (11) Je nezbytné stanovit, že za těchto okolností může Unie vystupovat jako žalovaný, aby mohly být vzaty v úvahu zájmy Unie, a tudíž všech členských států. To je vyjádřeno v zásadách jednoty vnějšího zastupování a povinné spolupráce, jak jsou stanoveny v čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii a judikatuře Soudního dvora Evropské unie⁴, které platí bez ohledu na příslušnou pravomoc.
- (12) Je vhodné, aby Komise na základě rámce stanoveného v tomto nařízení rozhodla, zda by žalovaným měla být Unie, nebo zda by jako žalovaný měl vystupovat určitý členský stát.
- (13) Je nutné stanovit určitá praktická opatření pro vedení rozhodčího řízení ve sporech týkajících se zacházení, které poskytl určitý členský stát. Bez ohledu na skutečnost, zda v těchto sporech vystupuje jako žalovaný Unie, nebo členský stát, by cílem těchto opatření mělo být, pokud možno, co nejlepší řešení sporu při současném dodržení zásad jednoty vnějšího zastupování a povinné spolupráce, jak jsou stanoveny v čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii a judikatuře Soudního dvora Evropské unie⁵. Vystupuje-li jako žalovaný Unie, měla by tato opatření vyžadovat velmi úzkou spolupráci, včetně bezodkladného oznámení veškerých procesních úkonů, poskytnutí dokumentů, častých konzultací a účasti v delegaci, která je přítomna řízení.
- (14) Stejně tak je v případě, vystupuje-li jako žalovaný určitý členský stát, vhodné, aby byla Komise informována o vývoji v dané věci a aby mohla případně požadovat, aby členský stát vystupující jako žalovaný zaujal určité stanovisko k záležitostem, které jsou pro EU významné.
- (15) Za předpokladu, že má být vyplacena náhrada, může členský stát finanční odpovědnost přijmout kdykoliv. V tomto případě mohou členský stát a Komise uzavřít ujednání o pravidelných úhradách nákladů a o vyplacení případné náhrady. Toto přijetí odpovědnosti neznámá, že členský stát uznává opodstatněnost nároku, který je předmětem sporu. Komise by měla mít možnost přijmout rozhodnutí, kterým členskému státu nařídí, aby tyto náklady uhradil. Pokud soud přizná náhradu nákladů Unii, měla by Komise zajistit, aby byla dotčenému členskému státu neprodleně vrácena záloha na náklady.
- (16) V některých případech může být vhodné dosáhnout dohody o vyrovnání, aby se zamezilo nákladnému a zbytečnému rozhodčímu řízení. Je nezbytné stanovit postup pro uzavírání těchto dohod o vyrovnání. Tento postup by měl Komisi umožnit, aby je-li to v zájmu Unie, v souladu s přezkumným postupem daný spor urovnala. Pokud se daná věc týká zacházení, které poskytl členský stát, je vhodné, aby mezi Komisí a dotčeným členským státem existovala úzká spolupráce a probíhaly konzultace. Členský stát by měl mít možnost kdykoli spor urovnat, pokud přijme plnou finanční

⁴ Stanovisko Evropského soudního dvora č. 1/94, Sb. rozh. 1994, s. I-5267; Komise v. Rada (FAO), Sb. rozh. 1996, s. I-1469.

⁵ Stanovisko Evropského soudního dvora č. 1/94, Sb. rozh. 1994, s. I-5267; Komise v. Rada (FAO), Sb. rozh. 1996, s. I-1469.

odpovědnost a pokud je tato dohoda o vyrovnání v souladu s právem Unie a není v rozporu se zájmy Unie.

- (17) Byl-li vydán rozhodčí nález proti Evropské unii, musí být přiznaná částka uhrazena bezodkladně. Komise by měla přijmout opatření k vyplacení těchto přiznaných částek, pokud již členský stát nepřijal finanční odpovědnost.
- (18) Komise by měla vést s dotčeným členským státem podrobné konzultace za účelem dosažení dohody o rozdělení finanční odpovědnosti. Pokud Komise rozhodne, že odpovědnost ponese členský stát, a členský stát toto rozhodnutí neuzná, měla by Komise uhradit přiznanou částku, měla by však vydat rozhodnutí určené dotčenému členskému státu, v němž se požaduje, aby tento členský stát zaplatil do rozpočtu Evropské unie příslušné částky společně s odpovídajícími úroky. Splatné úroky by měly být stanoveny podle [čl. 71 odst. 4 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství, v platném znění⁶]⁷. Pokud se členský stát domnívá, že rozhodnutí nevyhovuje kritériím stanoveným v tomto nařízení, použije se článek 263 Smlouvy.
- (19) Rozpočet Unie by měl umožňovat krytí výdajů vyplývajících z dohod uzavřených podle článku 218 Smlouvy, které umožňují urovnávání sporů mezi investorem a státem. Mají-li členské státy v souladu s tímto nařízením finanční odpovědnost, Unie by měla být schopna buď získat příspěvky dotčeného členského státu ještě před realizací příslušného výdaje, nebo tento výdaj nejdříve realizovat a poté jej od dotčeného členského státu získat. Mělo by být možné použít oba tyto mechanismy rozpočtového nakládání, podle toho, co je proveditelné především z hlediska časových možností. U obou mechanismů by s příspěvky nebo náhradami členských států mělo být zacházeno jako s vnitřními účelově vázanými příjmy rozpočtu Unie. Prostředky plynoucí z těchto vnitřních účelově vázaných příjmů by neměly pokrývat pouze příslušné výdaje, ale jejich prostřednictvím by rovněž měly být doplněny jiné části rozpočtu Unie, ze kterých byly původně poskytnuty prostředky na realizaci výdajů v případě druhého mechanismu.
- (20) Za účelem zajištění jednotných podmínek pro provádění tohoto nařízení by měly být Komisi svěřeny prováděcí pravomoci.
- (21) Prováděcí pravomoci týkající se čl. 12 odst. 1, čl. 13 odst. 4 a čl. 14 odst. 3 by měly být vykonávány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí⁸.
- (22) Při přijímání rozhodnutí o urovnání sporu podle čl. 14 odst. 3 by se měl použít poradní postup, jelikož tato rozhodnutí budou mít na rozpočet Unie nanejvýš pouze dočasný dopad vzhledem k povinnosti dotčeného členského státu převzít finanční odpovědnost vyplývající ze sporu a vzhledem k podrobným kritériím stanoveným v tomto nařízení, pokud jde o přijatelnost dohod o vyrovnání,

⁶ Úř. věst. L 248, 16.9.2002, s. 1.

⁷ Odkazy je třeba nahradit odkazy na nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví finanční pravidla pro roční rozpočet Evropské unie (2010/395(COD)), jakmile bude dané nařízení přijato.

⁸ Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13.

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

KAPITOLA I

Obecná ustanovení

Článek 1

Oblast působnosti

1. Toto nařízení se vztahuje na řízení o urovnání sporu mezi investorem a státem na základě dohody, jíž je Unie smluvní stranou, které bylo zahájeno žalobcem ze třetí země.
2. Pro informační účely zveřejní Komise v *Úředním věstníku Evropské unie* seznam dohod spadajících do oblasti působnosti tohoto nařízení, který aktualizuje.

Článek 2

Definice

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- a) „dohodou“ jakákoli mezinárodní dohoda, jíž je Unie smluvní stranou a která umožňuje urovnávání sporů mezi investorem a státem;
- b) „náklady vyplývajícími z rozhodčího řízení“ poplatky a výdaje související s rozhodčím soudem a náklady na zastupování a náhrada výdajů přiznaná rozhodčím soudem žalobci;
- c) „sporem“ žaloba podaná na základě dohody žalobcem na Unii, o níž rozhodne rozhodčí soud;
- d) „urovnáváním sporů mezi investorem a státem“ mechanismus stanovený v dohodě, podle něhož může žalobce podávat žaloby na Unii;
- e) „členským státem“ jeden nebo více členských států Evropské unie;
- f) „dotčeným členským státem“ členský stát, který poskytl zacházení, jež údajně není v souladu s dohodou;
- g) „finanční odpovědností“ povinnost uhradit peněžní částku přiznanou rozhodčím soudem nebo dojednanou v dohodě o vyrovnání, včetně nákladů vyplývajících z rozhodčího řízení;
- h) „dohodou o vyrovnání“ dohoda mezi Unií nebo určitým členským státem či oběma na straně jedné a žalobcem na straně druhé, podle níž žalobce souhlasí s tím, že nebude uplatňovat své nároky výměnou za úhradu určité peněžní částky, včetně v případě, že je vyrovnání stanoveno v rozhodčím nálezu rozhodčího soudu;

- i) „rozhodčím soudem“ osoba nebo subjekt určený na základě dohody, jež má rozhodnout spor mezi investorem a státem;
- j) „žalobcem“ fyzická nebo právnická osoba, která může na základě dohody podat žalobu ve sporu mezi investorem a státem, nebo fyzická či právnická osoba, již byly zákonně postoupeny nároky žalobce na základě dohody.

KAPITOLA II

Rozdělení finanční odpovědnosti

Článek 3

Kritéria pro rozdělení

1. Finanční odpovědnost vyplývající ze sporu na základě dohody bude rozdělena podle těchto kritérií:
 - a) Unie nese finanční odpovědnost vyplývající ze zacházení, které poskytly instituce, orgány nebo agentury Unie;
 - b) dotčený členský stát nese finanční odpovědnost vyplývající ze zacházení, které poskytl tento členský stát, s výjimkou případu, kdy toto zacházení vyžadovalo právo Unie.

V případě, že musí dotčený členský stát jednat podle práva Unie, aby odstranil nesoulad předchozího aktu s právem Unie, nese tento stát bez ohledu na první pododstavec písm. b) finanční odpovědnost, pokud přijetí daného předchozího aktu nevyžadovalo právo Unie.
2. Je-li tak stanoveno v tomto nařízení, přijme Komise rozhodnutí, které stanoví finanční odpovědnost dotčeného členského státu v souladu s kritérii stanovenými v odstavci 1.
3. Bez ohledu na odstavec 1 nese finanční odpovědnost dotčený členský stát, pokud:
 - a) dotčený členský stát přijal možnou finanční odpovědnost podle článku 11;
 - b) dotčený členský stát vystupuje jako žalovaný podle článku 8;
 - c) dotčený členský stát uzavře dohodu o vyrovnání podle článku 12.

KAPITOLA III

Vedení sporů

Oddíl 1

Vedení sporů týkajících se zacházení, které poskytla Unie

Článek 4

Zacházení poskytnuté Unii

Unie vystupuje jako žalovaný, pokud se spor týká zacházení poskytnutého institucemi, orgány nebo agenturami Unie.

Oddíl 2

Vedení sporů týkajících se zacházení, které poskytl určitý členský stát

Článek 5

Zacházení poskytnuté určitým členským státem

Ustanovení tohoto oddílu se použijí ve sporech týkajících se zcela nebo částečně zacházení poskytnutého určitým členským státem.

Článek 6

Konzultace

1. Jakmile Komise obdrží v souladu s ustanoveními dohody žádost žalobce o konzultace, vyrozumí dotčený členský stát. Členský stát, který byl informován o žádosti o konzultace nebo obdržel takovou žádost, neprodleně vyrozumí Komisi.
2. Zástupci dotčeného členského státu jsou součástí delegace Unie účastníci se konzultací.
3. Dotčený členský stát neprodleně poskytne Komisi veškeré informace, které mohou být v dané věci důležité.

Článek 7

Zahájení rozhodčího řízení

Jakmile Komise obdrží oznámení, kterým žalobce oznamuje svůj úmysl zahájit v souladu s ustanoveními dohody rozhodčí řízení, vyrozumí o tom dotčený členský stát.

Členský stát, který obdrží oznámení, kterým žalobce oznamuje svůj úmysl zahájit rozhodčí řízení, neprodleně vyrozumí Komisi.

Článek 8

Postavení žalovaného

1. Umožňuje-li to dohoda, vystupuje jako žalovaný dotčený členský stát, s výjimkou případu, kdy nastane některá z těchto situací:

- a) Komise přijala rozhodnutí podle odstavce 2; nebo
- b) členský stát do 30 dnů od obdržení oznámení nebo vyrozumění podle článku 7 Komisi písemně nepotvrdil, že má v úmyslu vystupovat jako žalovaný.

Nastane-li některá ze situací uvedených v písmenu a) nebo b), vystupuje jako žalovaný Unie.

2. Komise může do 30 dnů od obdržení oznámení nebo vyrozumění podle článku 7 rozhodnout, že jako žalovaný bude vystupovat Unie, nastane-li jedna či více těchto okolností:

- a) je pravděpodobné, že Unie ponese přinejmenším částečně možnou finanční odpovědnost vyplývající ze sporu v souladu s kritérii stanovenými v článku 3;
- b) spor se týká rovněž zacházení, které poskytly instituce, orgány nebo agentury Unie;
- c) je pravděpodobné, že na základě téže dohody budou podobné žaloby podány na zacházení, které poskytly ostatní členské státy, a Komise může nejlépe zajistit účinnou a jednotnou obhajobu; nebo
- d) spor vyvolává právní otázky, které dosud nejsou vyřešeny a které se mohou na základě téže dohody Unie či jiných dohod Unie znovu vyskytnout v jiných sporech týkajících se zacházení poskytnutého Unií nebo ostatními členskými státy.

3. Komise a dotčený členský stát neprodleně po obdržení oznámení nebo vyrozumění podle článku 7 zahájí konzultace o řešení daného sporu podle tohoto článku. Komise a dotčený členský stát zajistí, aby byly dodrženy lhůty stanovené v dohodě.

4. Komise informuje o sporu, v němž se použije tento článek, a o způsobu jeho použití ostatní členské státy a Evropský parlament.

Článek 9

Vedení rozhodčího řízení členským státem

1. Vystupuje-li jako žalovaný členský stát, pak

- a) poskytne Komisi veškeré dokumenty týkající se řízení;

- b) informuje Komisi o všech důležitých procesních úkonech a provádí pravidelné konzultace a zároveň vždy, když o to požádá Komise; a
 - c) umožní, aby byli zástupci Komise na její žádost součástí delegace, která zastupuje dotčený členský stát.
2. Komise může dotčený členský stát kdykoli požádat, aby zaujal určité stanovisko, pokud jde o jakoukoli právní otázku vyvolanou sporem či jakýkoli jiný prvek, který je pro Unii významný.
3. Pokud dohoda nebo pravidla, která dohoda stanoví, umožňují zrušení, podání opravného prostředku nebo přezkum právní otázky obsažené v rozhodčím nálezu, může Komise v případě, že se domnívá, že to odůvodňuje jednotnost nebo správnost výkladu dohody, vyžadovat, aby členský stát požádal o toto zrušení, opravný prostředek nebo přezkum. V těchto případech jsou zástupci Komise součástí delegace a mohou vyjadřovat stanoviska Unie k dotčené právní otázce.

Článek 10

Vedení rozhodčího řízení Unii

Pokud Unie v souladu s článkem 8 vystupuje jako žalovaný, použijí se v průběhu rozhodčího řízení tato ustanovení:

- a) Komise přijme veškerá potřebná opatření k obhajobě dotčeného zacházení;
- b) dotčený členský stát poskytne Komisi veškerou potřebnou pomoc;
- c) Komise poskytne členskému státu veškeré dokumenty týkající se řízení s cílem zajistit co nejúčinnější obhajobu; a
- d) Komise a dotčený členský stát připraví obhajobu v úzké spolupráci se zástupci dotčeného členského státu, kteří jsou součástí delegace Unie účastníci se řízení.

Článek 11

Přijetí možné finanční odpovědnosti dotčeným členským státem, je-li žalovaným Unie

Pokud Unie v souladu s článkem 8 vystupuje jako žalovaný, může dotčený členský stát kdykoli přijmout možnou finanční odpovědnost plynoucí z rozhodčího řízení. Za tímto účelem mohou dotčený členský stát a Komise uzavřít ujednání, která mimo jiné stanoví:

- a) mechanismy pro pravidelné úhrady nákladů vyplývajících z rozhodčího řízení;
- b) mechanismy pro úhrady případných částek přiznaných v rozhodčích nálezech proti Unii.

KAPITOLA IV

Dohody o vyrovnání

Článek 12

Dohody o vyrovnání týkající se zacházení, které poskytla Unie

1. Pokud se Komise domnívá, že by dohoda o vyrovnání týkající se zacházení, které poskytla výlučně Unie, byla v zájmu Unie, může přezkumným postupem podle čl. 20 odst. 3 přijmout prováděcí rozhodnutí za účelem schválení této dohody.
2. Pokud tato dohoda o vyrovnání zahrnuje i jiná opatření než vyplacení určité peněžní částky, použijí se s ohledem na tato opatření příslušné postupy.

Článek 13

Dohody o vyrovnání týkající se zacházení, které poskytl určitý členský stát

1. Je-li ve sporu týkajícím se zacházení, které poskytl zcela nebo částečně určitý členský stát, žalovaným Unie a pokud se Komise domnívá, že by dohoda o vyrovnání byla v zájmu Unie, nejprve konzultuje dotčený členský stát. Tyto konzultace s Komisí může rovněž zahájit členský stát.
2. Pokud dotčený členský stát s dohodou o vyrovnání souhlasí, vynasnaží se uzavřít s Komisí ujednání, které vymezí prvky nezbytné pro sjednání této dohody a pro její provádění.
3. Pokud členský stát s dohodou o vyrovnání nesouhlasí, může Komise spor prostřednictvím dohody o vyrovnání urovnat, vyžaduje-li to převažující zájem Unie.
4. Podmínky dohody o vyrovnání jsou schváleny přezkumným postupem podle čl. 20 odst. 3.

Článek 14

Dohoda o vyrovnání uzavřená členským státem

1. Je-li ve sporu týkajícím se zacházení, které poskytl výlučně určitý členský stát, žalovaným Unie, může dotčený členský stát uzavřít dohodu o vyrovnání, pokud:
 - a) dotčený členský stát přijal finanční odpovědnost vyplývající z dohody o vyrovnání;
 - b) je-li dohoda o vyrovnání vykonatelná pouze proti dotčenému členskému státu;
 - c) podmínky dohody o vyrovnání jsou slučitelné s právem Unie; a
 - d) není-li vyrovnání v rozporu s převažujícím zájmem Unie.

2. Komise a dotčený členský stát mohou zahájit konzultace za účelem posouzení úmyslu členského státu spor urovnat prostřednictvím dohody o vyrovnání.
3. Dotčený členský stát doručí Komisi návrh dohody o vyrovnání. Má se za to, že Komise dohodu o vyrovnání schválila, pokud do 90 dnů ode dne doručení návrhu dohody o vyrovnání členským státem nerozhodne poradním postupem podle čl. 20 odst. 2 jinak, neboť vyrovnání nesplňuje všechny podmínky stanovené v odstavci 1.

KAPITOLA V

Vyplacení částek přiznaných v konečném rozhodčím nálezů a částek vyrovnání

Článek 15

Oblast působnosti

Ustanovení této kapitoly se použijí v případě, vystupuje-li ve sporu jako žalovaný Unie.

Článek 16

Postup pro vyplacení přiznaných částek nebo částek vyrovnání

1. Žalobce, v jehož prospěch byl na základě dohody vydán konečný rozhodčí nález, může podat Komisi žádost o vyplacení přiznané částky. Komise přiznanou částku uhradí v příslušných lhůtách stanovených v dohodě, s výjimkou případu, kdy dotčený členský stát přijal finanční odpovědnost podle článku 11, v tomto případě uhradí přiznanou částku členský stát.
2. Není-li dohoda o vyrovnání schválená Unií podle článku 12 nebo 13 uvedena v rozhodčím nálezů, může žalobce podat Komisi žádost o vyplacení částky vyrovnání. Komise tuto částku vyrovnání uhradí v příslušných lhůtách stanovených v dohodě o vyrovnání.

Článek 17

Postup v případě, že dohody o finanční odpovědnosti není dosaženo

1. Vystupuje-li podle článku 8 jako žalovaný Unie a pokud se Komise domnívá, že by přiznaná částka nebo částka vyrovnání měla být na základě kritérií stanovených v čl. 3 odst. 1 uhrazena v plné výši nebo částečně dotčeným členským státem, použije se postup uvedený v odstavcích 2 až 5.
2. Komise a dotčený členský stát neprodleně zahájí konzultace za účelem nalezení dohody o finanční odpovědnosti dotčeného členského státu případně Unie.
3. Do tří měsíců od obdržení žádosti o vyplacení částky přiznané v konečném rozhodčím nálezů nebo částky vyrovnání přijme Komise rozhodnutí určené dotčenému členskému státu, v němž je stanovena částka, kterou má tento členský stát uhradit.

4. Pokud dotčený členský stát nevznese do jednoho měsíce vůči rozhodnutí Komise námitku, poskytne dotčený členský stát rozpočtu Unie náhradu za vyplacení přiznané částky nebo částky vyrovnání, a to nejpozději do tří měsíců ode dne vydání rozhodnutí Komise. Dotčený členský stát odpovídá za případné splatné úroky podle sazby vztahující se na ostatní peněžní částky dlužné rozpočtu Unie.
5. Pokud dotčený členský stát vznese námitku a Komise s námitkou členského státu nesouhlasí, přijme Komise do tří měsíců od obdržení námitky členského státu rozhodnutí, v němž se požaduje, aby dotčený členský stát uhradil částku zaplacenou Komisí spolu s úroky podle sazby vztahující se na ostatní peněžní částky dlužné rozpočtu Unie.

Článek 18

Záloha na náklady rozhodčího řízení

1. Komise může přijmout rozhodnutí, v němž se požaduje, aby dotčený členský stát poskytl do rozpočtu Unie finanční příspěvky pokrývající náklady vyplývající z rozhodčího řízení, pokud se domnívá, že podle kritérií stanovených v článku 3 bude za vyplacení přiznané částky odpovídat členský stát.
2. Pokud je náhrada nákladů vyplývajících z rozhodčího řízení rozhodčím soudem přiznána Unii a dotčený členský stát uskutečňoval pravidelné platby v souvislosti s náklady vyplývajících z rozhodčího řízení, Komise zajistí, aby byly tyto částky převedeny dotčenému členskému státu, který je uhradil předem.

Článek 19

Platby členského státu

Náhrady nebo platby členského státu do rozpočtu Unie za vyplacení přiznaných částek nebo částek vyrovnání nebo jakýchkoli nákladů jsou považovány za vnitřní účelově vázané příjmy ve smyslu [článku 18 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství⁹]. Mohou být použity na úhradu výdajů vyplývajících z dohod uzavřených podle článku 218 Smlouvy, které umožňují urovnávání sporů mezi investorem a státem, nebo na doplnění prostředků, které byly původně určeny na výplatu přiznaných částek nebo částek vyrovnání či jakýchkoli nákladů.

⁹ Odkazy je třeba nahradit odkazy na nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví finanční pravidla pro roční rozpočet Evropské unie (2010/395(COD)), jakmile bude dané nařízení přijato.

KAPITOLA VI

Závěrečná ustanovení

Článek 20

1. Komisi je nápomocen [Výbor pro dohody o investicích zřízený nařízením [2010/197 COD]. Tento výbor je výborem ve smyslu nařízení (EU) č. 182/2011.
2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 4 nařízení č. 182/2011.
3. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 5 nařízení č. 182/2011.

Článek 21

Zpráva a přezkum

1. Komise předkládá Evropskému parlamentu a Radě v pravidelných intervalech zprávy o uplatňování tohoto nařízení. První zpráva musí být předložena nejpozději do tří let od data vstupu tohoto nařízení v platnost. Další zprávy jsou poté podávány každé tři roky.
2. Spolu se zprávou uvedenou v odstavci 1 může Komise na základě svých zjištění předložit Evropskému parlamentu a Radě rovněž návrh na změnu tohoto nařízení.

Článek 22

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne

*Za Evropský parlament
předseda/předsedkyně*

*Za Radu
předseda/předsedkyně*